Íslandsdeild Evrópuráðsþingsins 29. september 2020

FRÁSÖGN

af fundi stjórnarnefndar Evrópuráðsþingsins 15. september 2020.

Stjórnarnefnd Evrópuráðsþingsins fundaði með fjarfundabúnaði. Af hálfu Íslandsdeildar Evrópuráðsþingsins tóku þátt í fundinum Rósa Björk Brynjólfsdóttir, formaður, og Bylgja Árnadóttir, alþjóðaritari. Á dagskrá voru m.a. málefni Hvíta-Rússlands, sanngirni kosningakerfa og siðferði í vísindum.

Miltiadis Varvitsiotis, aðstoðarutanríkisráðherra Grikklands og formaður ráðherranefndar Evrópuráðsins, sagði aðildarríkin standa frammi fyrir miklum áskorunum. Áfram þyrftu ríkin að vinna ötullega að því að lágmarka neikvæð áhrif heimsfaraldurs kórónuveiru á samfélagið, samstöðu, efnahagslífið og vinnumarkað. Á tímum einangrunar hefðu félagsleg vandamál á borð við heimilisofbeldi orðið meira aðkallandi og því væri sorglegt að aðildarríki hefðu lýst yfir vilja til að segja sig frá samningi Evrópuráðsins um forvarnir og baráttu gegn kynbundnu ofbeldi og heimilisofbeldi, einnig nefndur Istanbúlsamningurinn. Hann sagði ráðherranefndina beina sjónum sínum að málefnum Hvíta-Rússlands og ítrekaði ákall Evrópuráðsins um að mótmælendum yrði sleppt úr haldi.

Rósa Björk Brynjólfsdóttir tók til máls í sérstökum umræðum um ástandið í Hvíta-Rússlandi og sagði stöðuna í landinu ótrygga. Mótmæli hefðu staðið nær sleitulaust frá forsetakosningunum í ágúst en fólk væri dauðhrætt. Forsetaframbjóðandinn Svetlana Tíkhanovskaja hefði flúið land og ekki væri hægt að útiloka að utanaðkomandi aðilar myndu reyna bein afskipti af málefnum landsins. Rósa Björk vakti athygli á sameiginlegri yfirlýsingu landsdeilda Norðurlanda og Eystrasaltsríkja á Evrópuráðsþinginu, sem birt var 4. september, þar sem hvítrússnesk stjórnvöld voru hvött til samræðna við stjórnarandstöðuna og kallað eftir rannsókn á ofbeldisverkum lögreglunnar. Hún lýsti einnig stuðningi sínum við tillögur um að senda til landsins sendinefnd Evrópuráðsþingmanna. Í kjölfar umræðna samþykkti stjórnarnefnd yfirlýsingu þar sem kallað var eftir lýðræðislegum umbótum í Hvíta-Rússlandi. Þingið fordæmdi virðingarleysi hvítrússneskra stjórnvalda gagnvart grundvallarmannréttindum og harðar aðgerðir yfirvalda gegn friðsamlegum mótmælendum. Þá bauð þingið fram aðstoð sína við hvítrússnesk stjórnvöld á vegferð þeirra til lýðræðislegra umbóta

Stjórnarnefnd samþykkti ályktun þar sem lagt var til að stofnað yrði embætti umboðsmanns internetsins. Embættið gæti á sjálfstæðan hátt lagt mat á hvort birt efni á netinu væri löglegt. Þingið ítrekaði mikilvægi þess að koma í veg fyrir dreifingu falsfrétta og skaðlegs efnis. Þó væri skýr togstreita á milli tjáningarfrelsisins og tilrauna til að fjarlægja ólöglegt efni af netinu. Embætti umboðsmanns internetsins gæti aðstoðað við að finna jafnvægi á milli þessara póla með því að gefa út leiðbeiningar og úrskurða í vafamálum.

Í ályktun um staðla fyrir kosningakerfi benti þingið á að ólík kosningakerfi hefðu áhrif á það hversu vel þjóðþing endurspegluðu val kjósenda. Þannig skiluðu ekki öll kosningakerfi sanngjörnum niðurstöðum þegar litið væri til fjölda atkvæða á bak við hvert þingsæti. Þingið benti á að kosningakerfi sem leiddu af sér mikinn mun á milli fjölda atkvæða og fjölda þingsæta væru merki um lýðræðislegan halla og gætu vakið efasemdir um sanngirni þeirra. Þingið hvatti Feneyjanefndina til að skoða ólík kosningakerfi með tilliti til sanngirni þeirra og gefa út leiðbeiningar um lágmarksstaðla fyrir kosningakerfi.

Stjórnarnefnd samþykkti einnig ályktun og tilmæli til ráðherranefndarinnar um siðferði í vísindum. Þingið hvatti aðildarríki Evrópuráðsins til að styðja við opinbera umræðu um framfarir í tækni og vísindum til að tryggja virðingu fyrir mannréttindum. Nauðsynlegt væri að virkja almenna borgara í umræðu og stefnumótun á þessum vettvangi. Bent var sérstaklega á leiðbeiningar lífsiðfræðinefndar Evrópuráðsins um mannréttindi í vísindum og læknisfræði.

Forseti upplýsti meðlimi stjórnarnefndar um þá ákvörðun framkvæmdastjórnar að kalla saman fundi stjórnarnefndar í október í stað þess að halda venjubundinn þingfund samkvæmt starfsáætlun. Fundirnir færu fram 12.–13. október og 22.–23. október í fjarfundarbúnaði. Öllum þingmönnum yrði þó boðið að tengjast fundunum og taka þátt í umræðum, ekki aðeins meðlimum stjórnarnefndar.

Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar og á vefsvæðinu https://pace.coe.int/en/.